

Валерія Біленкова
учениця 11-А класу
Чернівецького філософсько-правового ліцею № 2,
науковий керівник
кандидат педагогічних наук, доцент,
Лідія Біленкова
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, Україна

ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ У ТВОРЧОСТІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Усі ми родом з дитинства... Ця незаперечна істина «маленького принца» пронизує життя кожної людини. І виступає, на нашу думку, основою сімейного виховання. Одним із важливих аспектів цього напрямку розвитку особистості є висока правова культура. Чи можна вважати фізично-здорову людину успішною, вихованою, знаючою, коли вона добре працюючи або навчаючись, порушує закони, не вміє захистити себе, не знає своїх прав та обов'язків? Здатність розуміти вимоги, правила співжиття та відповідним чином поводитися не є вродженою, вона формується під впливом спеціальних виховних заходів є наслідком спілкування з іншими людьми, починаючи з мікро-осередку – сім'ї.

Яскравим прикладом правового виховання є сім'я Косачів, в якій зростала видатна поетеса, драматургиня, культурна діячка, борець за права українського народу – Леся Українка. В означеному напрямі чимало наукових напрацювань, з-поміж яких вирізняються дослідження О.Вісич, Т.Гундорової, Л.Демської-Будзуляк, О.Забужко, Л.Мірошніченко та ін.

Великий вплив на виховання дітей у цій славній родині мала мати Олена Пчілка, навчаючи і привчаючи до культури рідного краю, одягаючи дітей в український народний одяг. Правовим вихованням займався батько, адже мав юридичну освіту. Петро Антонович Косач – людина освічена й для свого часу передова, а за характером лагідна та добра, родом із заможного українсько-козацького шляхетства, яке мало власний герб і після ліквідації Гетьманщини отримало права російського дворянства. Родина Косачів була одним із центрів

українського національного руху. З усіх шістьох дітей, що були в Косачів (два сини і четверо дочок), Леся найбільше була схожою на батька: і вродою, і характером, і звичками. Вони були однаково співчутливі та безмежно щирі, стримані, терплячі, наділені виключною силою волі, толерантні в ставленні до інших, не егоїстичні. Важко уявити, щоб дозволили собі зробити щось таке, що вважали аморальним. Була ще одна спільна риса: вони надзвичайно цінували людську гідність, права. Ця тема пронизує всю творчість письменниці, сильною та незламною духом жінки, переконання якої актуальні і сьогодні.

Д.Джулай (2021) зазначає, що сучасники дорікали Ларисі Косач, що вона писала багато драм на християнські та античні теми, і вказували на необхідність творів про українську історію. Насправді – це метафора, коли авторка писала про Грецію, завойовану Римом, то під Грецією мала на увазі Україну, а в творі «Вавилонський полон» змальовувала безправний, поневолений рідний народ, який мусить пройти випробування й вистояти. Леся Українка брала історичну основу, але описувала реалії свого часу, безправ'я українського народу, брак національної гідності. Культурна діячка писала, що ««братні народи» просто сусіди, які не мають спільних інтересів і їхнє майбутнє – жити окремо».

Важливим виявом прав людини є феміністичні погляди видатної діячки. У творах Лесі Українки зазвичай сильна жінка долає слабкого, розгубленого чоловіка. Письменниця дала жінкам голос та писала твори із жіночої перспективи: «Леся Українка – не була програмною феміністкою, вона була нею за духом», – говорить літературознавиця Тамара Гундорова (2021).

Межі прийнятної Лариса Косач переступала не тільки в літературній творчості. Гостюючи у свого дядька Михайла Драгоманова у Софії, разом із кузиною пішла без супроводу чоловіків в театр. На той час для Болгарії це було немислимо і спровокувало великий скандал.

Всупереч суспільним нормам та волі батьків, у 1901 році вона поїхала до Мінська, щоб доглядати за тяжко хворим Сергієм Мержинським, який був марксистським активістом. Два місяці провела біля ліжка коханого, і там же, за

одну ніч, написала визначну драму «Одержима». У життєвих потрясіннях народилася велика драматургиня.

Після чого тісно співпрацювала з Ольгою Кобилянською, як зазначають дослідники її творчості,яскраво-вираженою феміністкою свого часу. Леся Українка приїхала до своєї подруги у Чернівці заліковувати душевні рани та проживала з нею в одній кімнаті. У зв'язку з цим з'явилися чутки про інтимні стосунки між жінками, що підкріплювалися епістолярним стилем спілкування, де Леся Українка називає Ольгу Кобилянську «чарівна квітка», «хтосічок», «чорненька». Наприкінці листів обов'язково малювала «масажні», «гіпнотичні» лінії. Так вона віртуально, дистанційно«погладжувала», «розгладжувала», «постукувала» подругу. Тож, почуття не мають гендерної приналежності (Джулай, 2021).

Отже, творчість Лесі Українки актуальна, пронизана орієнтирами правового виховання в національній свідомості підростаючого покоління читачів. Авторка надавала великого значення розвитку фемінізму. Виходячи за рамки критично-патріархального суспільства, вона спонукала жінок до самоповаги, самореалізації. Життя Лариси Косач, попри хворобу, приклад того, що незалежно від гендеру, людина може бути значимою та має право на гідність.

Список використаних джерел

1. Демська-Будзуляк Л. (2009). Драма свободи в модернізмі. Пророчі голоси драматургії Лесі Українки: монографія. К.: Академвидав. 184.
2. Джулай Д. (2021). Лесі Українці 150: невідомі факти змусять вас подивитися на письменницю по-новому. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/lesia-ukrainka-150-rokiv-nevidomi-fakty>
3. Забужко О. (2014). NotreDamed'Ukraine. Українка в конфлікті міфологій. Видання друге, перероблене й доповнене. К.: КОМОРА. 646.
4. Гундорова Т. (2021). Лесю Українку варто розглядати з модерністського погляду, – літературознавця. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://hromadske.radio/podcasts/hromadska-hvylya/lesyu-ukrayinku-varto-rozglyadaty-z-modernistskogo>